

פשיטא, הרי היא ככל אשת איש המתגרשת בגט?

ומבאר הגמרא **מאי טעמא** אינו כותב לה כתובה משלו?

ב-29 ומשנינן: **מהו דתימא "ויבמה"**, אמר רחמנא, וגם אחר שיבם עדיין יבומין הראשונים עליה [כלומר, עדיין אין זה כנישואין רגילים אלא כיבום], ולכן לא תיסגי לה בגט אלא בחליצה. [כיבמה]. קא משמע לן שנחשבת כאשת איש רגילה.

כיון שאשה הקנו לו מן השמים, ולא מרצונו נשאה, אין לו לכתוב לה כתובה.

ובכל זאת תקנו חכמים דאי לית לה כתובה מהראשון, אית לה משני. כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. (87)

עוד מקשה הגמרא — מה החידוש בכך שמחזירה אם גרשה, **פשיטא** שיכול להחזירה ככל אשה?

שנינו במשנה: **לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן**, אלא כל נכסיו אחראים לכתובתה, וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן, אלא כל נכסיו אחראים לכתובתה.

ומשנינן — **מהו דתימא** כיון שבעצם היא אשת אחיו האסורה עליו, אלא כעת מצוה דרמא רחמנא עליה [יש עליו מצוה מיוחדת ליבם] ולכן כשעבדה [כשעשאה] וגירש אותה, השתא תיקום עליה באיסור אשת אח, כבתחילה⁽⁸⁶⁾. קא משמע לן שאחר שנשאה הרי היא כאשה רגילה.

ומבאר הגמרא — **מאי "וכן"**? כלומר, מה החידוש שלא יאמר אדם לאשתו וכו', מדוע שתהא אשתו גרועה יותר מיבמתו?

ומקשינן: **ואימא הכי נמי?** מנין לך שמותר לשוב ולקחתה שלא במקום מצות יבום?

מהו דתימא, התם הוא דלא כתב לה דקנאי ודקנינא [דוקא ביבם לא יאמר לה "הרי כתובתיך..."] כיון שלא שיעבד לה את הנכסים שקנה ושעתיד לקנות, ולכן אינה סומכת דעתה שלא יאבדו המעות, **אבל הכא**, באשתו, **דכתב לה דקנאי ודקנינא**, אימא סמכה דעתה, ואינה חוששת שיאבדו המעות, כיון שישתעבדו לה נכסים אחרים תחתיהם. קא משמע לן, שבכל אופן כיון שהיא סבורה שאין לה נכסים תחתיהם, אינה סומכת דעתה. ויבואו לידי איבה.

ומשנינן: אמר קרא "ולקחה לו לאשה", שזהו קרא יתירא, ובא לומר: כיון שלקחה, נעשית כאשתו.

שנינו במשנה — **"בלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון"**, כלומר — בזה שונה היבמה משאר נשים, שאינו מתחייב לה כתובה משלו אלא מנכסי בעלה הראשון.

86. לבא עליה ביאות הרבה. כיון שסברה היא שלא היתה כוונת התורה שיבא עליה רק פעם אחת.

86. ולכאורה לפי צד זה, אף אם לא גירש אותה, אלא רק בא עליה פעם אחת, כבר קיים מצות יבום, ושוב תהא אסורה עליו באיסור אשת אח.

87. ויש לדון האם כותב לה כתובה מנה

אך כתבו התוספות — שאף לפי צד זה יכול

לבתולה מאתיים, ולא למנה מנה, ולא היו משעבדים להן נכסים, והיו מזקינין ולא היו נושאיין נשיים. [כיון שהנשים חששו להנשא שמא כשימות יצניעו היורשים את מעות הירושה, ולא תוכלנה לגבות את כתובתן].

עד שבא שמעון בן שטח ותיקן — "כל נכסיו אחראין לכתובתה".

תניא נמי הכי — בראשונה היו כותבין לבתולה מאתיים ולא למנה מנה והיו מזקינין ולא היו נושאיין נשיים.

ולכן בתחילה התקינו — שיהיו מניחין אותה [את הכתובה] בבית אביה, ועדיין לא היה בכך די, כיון שבשהוא כועס עליה אומר לה "לכי אצל כתובתיך".

חזרו והתקינו — שיהיו מניחין אותה בבית חמיה [אבי בעלה]. והעשירות עושות אותה קלתות של כסף ושל זהב, עניות היו עושות אותה עביט של מימי רגלים⁽⁸⁸⁾, ואז לא היו חוששות שיאבד הכלי, כיון שדרכן היה לשמור היטב על כלי זה. תוספות.

ועדיין לא היה בכך די, כיון שבכועס עליה אומר לה "טלי כתובתיך וצאי".

עד שבא שמעון בן שטח ותיקן שיהא כותב לה "כל נכסי אחראין לכתובתה".

שנינו במשנה: גרשה היבם — אין לה אלא כתובתה, והשאר יכול היבם למכור.

ומדייקת הגמרא — גרשה אין, לא גרשה לא. כלומר — דוקא אם גרשה יכול למכור את השאר, אך כל זמן שלא גירשה לא יכול למכור. וקא משמע לך, כדרכי אבא הנזכר לעיל (פא א), שאין היבם יכול למכור בנכסי אחיו, עד שיגרש.

שנינו במשנה: "החזירה הרי היא ככל הנשים, ואין לה אלא כתובתה":

ומקשינן: החזירה — מאי קא משמע לך? הלא תנינא בפרק הכותב (לקמן פט ב) — "המגרש את האשה ומחזירה, על מנת כתובה ראשונה מחזירה". ומה התחדש לנו יותר במשנתנו?

ומשנינן — מהו דתימא דוקא אשתו הוא מחזירה על דעת כתובתה הראשונה, משום דאיהו כתב לה כתובה מיניה, [כתובתה הראשונה היא מנכסיו].

אבל יבמתו, דלא איהו כתב לה אלא כתובתה על נכסי בעלה הראשון, היבא דגרשה ואהדרה, אימא כתובתה מיניה, קא משמע לך משנתנו שאף הוא מחזירה על דעת כתובתה הראשונה.

אמר רב יהודה: בראשונה היו כותבין

הדרן עלך פרק האשה

88. יש גורסים "עביט של נחושת" שהיו משתמשות בו להוליך ענבים ליקב. תוספות.

כאלמנה, או מאתיים כבעלה הראשון. ועיין בשיטה מקובצת.